

PODVODY S PENĚŽNÍMI PROSTŘEDKY NADNÁRODNÍCH SPOLEČENSTVÍ

FRAUDS WITH HARM ON SUPRANACIONAL COMMUNITIES

PAVEL SOUKUP

Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra trestního práva

Abstrakt

Tento příspěvek se zabývá ochranou finančních zájmů ES. Hledají se paralely mezi normativní dikcí skutkové podstaty dle čl. 1 Úmluvy o ochraně finančních zájmů ES a aktuálně účinným zněním některých skutkových podstat v našem trestním zákoně. Neopomíjí se rozbor skutkové podstaty poškozování finančních zájmů Evropských společenství v návrhu trestního zákoníku. Pozornost je taktéž věnována skutkové podstatě podvodu na rozpočtu Společenství v projektu Corpus Juris.

Klíčová slova

Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství – podvod na finančních zájmech Společenství – poškozování finančních zájmů Evropských společenství v návrhu trestního zákoníku – podvod na rozpočtu Společenství v Corpus Juris

Abstrakt

In the Convention on the protection of the European Communities' financial interests we can find the legal term of fraud affecting the European Communities' financial interests. Although the Czech republic entered into the EU 2004, our legislator hasn't adopted the Convention. The author offers suggestion how to include provisions of the Convention in the Czech Criminal Code.

Key words

Convention on the protection of the European Communities' financial interests – fraud affecting the European Communities' financial interests – protection of the European Communities' financial interests in the proposal of Czech Penal Code – Corpus Juris and financial frauds

Podvod ke škodě finančních zájmů ES

Vedle podvodů, jejichž předmětem útoku se stávají peněžní prostředky z domácích veřejných zdrojů, je v souvislosti s členstvím ČR v Evropské unii nutno pomýšlet i na delikvenci spojenou s peněžními prostředky nadnárodních společenství.

K většině podvodů dochází v rámci společné zemědělské politiky, kde je soustředěn největší objem evropských financí.¹ Jedná se především o pokusy o neoprávněné získávání komunitárních subvencí a podvody celního rázu. Provádění těchto transakcí realizovaných na vnějších hranicích EU a v rámci komunikace se zemědělskými agenturami však spadá do kompetence členských zemí. Rovněž druhá co do výskytu podvodů nejvíce frekventovaná oblast – financování projektů v rámci strukturálních fondů – je plně v odpovědnosti členských zemí. Některé subjekty, které předkládají žádosti, spekulují v rámci jednotlivých finančních kapitol a účelově usilují o jejich nadhodnocení. Kontrola realizace projektů a hospodaření prováděná na území členských zemí je často schopna tyto podvody odhalit.

Z článku 280/ 2 Smlouvy o založení Evropských společenství vyplývají členským státům dvě významné povinnosti.

1./ Každý členský stát musí přijmout opatření proti podvodům a jiným protiprávním jednáním ohrožujícím finanční zájmy Společenství, která odstrašují a mohou poskytnout účinnou ochranu. Tímto vágním ustanovením se vyjadřuje nezbytnost reakce na negativní fenomén trestné činnosti podvodného charakteru ke škodě finančních zájmů Společenství. 2./ Každý členský stát přijme k zamezení podvodů ohrožujících finanční zájmy Společenství stejná opatření, jaká přijímá k zamezení podvodů ohrožujících jeho vlastní finanční zájmy. V literatuře se pojednává o tzv. principu asimilace,² z jehož výkladu resultují dva důležité závěry. Finanční zájmy Společenství se staví na roveň s finančními zájmy členských států. Ve vnitrostátním právním řádu se musí zajistit instrumenty nerozlišující ochranu finančních zájmů domácích a společenstevních.

¹ Fiala, P., Pitrová, M. Evropská unie. Brno: CDK, 2003, s.666.

² Princip asimilace se objevil v judikatuře Evropského soudního dvora týkající se problematiky ochrany finančních zájmů Společenství v r. 1989.

Prohloubení ochrany finančních zdrojů Společenství spojujeme s *Úmluvou o ochraně finančních zájmů Evropských společenství*.³ Byla sice přijata v roce 1995, ale v platnost vstoupila až v roce 2002. Úmluva zřetelně směřuje do oblasti trestního práva.

Úmluva především definuje pojem *finanční zájmy Společenství*.⁴ Považuje za ně veškeré v rozpočtu Společenství vykázané příjmy a výdaje, dále všechny příjmy a výdaje spravované přímo nebo z pověření Společenství a jeho orgánů nebo zařízení. Podvody způsobující škodu na finančních zájmech Společenství pod 4 000 Euro, vývojová stádia těchto trestných činů a účastenství není nutné postihovat jakožto trestné činy. Třebaže se v Úmluvě nehovoří o konkrétních vhodných formách postihu, patrně postačí správní sankce.⁵ Na stranu druhou se musí učinit praktická poznámka : peněžní plnění ze základního rozpočtu Společenství, jakož i z fondů nadnárodní entitou spravovaných, budou jen zřídka tak malé.

Pravděpodobně nejdůležitějším nástrojem proti machinacím s komunitárními prostředky se má stát *skutková podstata podvodu na finančních zájmech Společenství* obsažená v čl. 1 Úmluvy, kterou se členské státy zavazují transponovat do vnitrostátního práva. Při jejím formulování se zvolila konstrukce postihu jednání v oblasti příjmů a výdajů.

V oblasti výdajů jde o úmyslný čin nebo nedbalostní jednání týkající se *použití nebo předložení nepravých, nesprávných nebo neúplných výkazů či dokladů, které mají za následek nesprávné přidělení finančních prostředků či nezákonné zadržování prostředků ze základního rozpočtu Společenství či rozpočtů spravovaných Společenstvími nebo jejich jménem, nepředložení informací v rozporu s nějakým konkrétním závazkem s tímž následkem, chybné použití těchto finančních prostředků pro jiné účely, než pro které byly původně přiděleny.*

V oblasti příjmů jde o úmyslný čin nebo nedbalostní jednání týkající se *použití nebo předložení nepravých, nesprávných nebo neúplných výkazů či dokladů, které mají za následek nezákonné zmenšení zdrojů základního rozpočtu Společenství či rozpočtů spravovaných*

³ Púry, F. Vliv evropského práva na trestní postih některých negativních jevů v podnikání. *Trestněprávní revue*, 2005, č.9, s. 223.

⁴ Convention on the protection of the Union's financial interests [citováno 1.10.2007]. Dostupné na: <http://www.europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l33019.htm>.

⁵ Pikna, B. *Ochrana finančních zájmů Společenství*. Trestní právo, 2004, č. 11, s. 12.

Společenstvími nebo jejich jménem, nepředložení informací v rozporu s nějakým konkrétním závazkem s tímž následkem, chybné použití oprávněně získané dávky se stejným účinkem.

Jeden z velkých rozdílů oproti naší úpravě podvodné delikvence tkví v postihování nejen úmyslných, ale i nedbalostních forem jednání. Myšlenku trestního postihu podvodů ke škodě finančních zájmů ES spáchaných z nedbalosti pokládám za správnou. Při nedbalostním jednání mohou vzniknout nemalé škody na finančních zdrojích Společenství. Preventivní funkce norem vnitrostátního trestního práva může působit tak, že osoby např. žádající o plnění ze společensvévních zdrojů, budou dodržovat náležitou obezřetnost při předkládání listinných materiálů. V rovině trestněprávních represivních instrumentů jednotlivých členských států by se však rozhodně měla zohledňovat povaha jednání. Lze uvažovat o stanovení odlišných sazeb trestu odnětí svobody nebo zavedení možnosti uložit více druhů alternativních trestů v případě nedbalostních forem jednání.

Souhlasím se zařazením podvodné delikvence pojící se s příjmovou i výdajovou oblastí do jediného ustanovení Úmluvy. Nebezpečná jednání jsou co do povahy identická, přičemž souhrnná skutková podstata umožňuje jednotný výklad normativních znaků. Kdyby došlo k rozdělení do dvou samostatných ustanovení, nemuselo by sice nutně vyvstat nebezpečí dvojího výkladu, avšak o určité pravděpodobnosti by se uvažovat dalo.

Jednání pachatele formou předložení nepravých či nesprávných dokladů v oblasti výdajů se blíží uvedení nepravdivých údajů v žádosti o poskytnutí subvence / dotace, pakliže vezmeme v úvahu, že žádosti o takováto plnění se obvykle musí dokládat konkrétními druhy listinných materiálů stanovenými v právním předpisu.

„Předložení neúplných dokladů“ by se dalo pokládat za zamlčení podstatných údajů ve smyslu § 250b/ 1 trestního zákona. Poskytne-li se totiž úřadu příslušnému ve věci přidělení finančního plnění nekompletní podkladová dokumentace, bude v tom možné identifikovat vůli podatele zastřít určitá relevantní fakta.

Hledisko podstatnosti zamlčovaných údajů se v normativní dikci čl. 1 Úmluvy projevuje v potenci dokladů zapříčinit nesprávné přidělení finančních prostředků ze společensvévních údajů. Nepodstatné, bezvýznamné údaje by se touto schopností nevyznačovaly.

Při podávání žádosti o subvenční nebo dotační plnění z veřejných zdrojů se nepředkládají výkazy, které v ČR figurují jako prostředek přehledu o stavu hospodaření a majetku podnikatelského subjektu. Machinace s výkazy se pokládá za trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 125 trestního zákona).

Naše orgány činné v trestním řízení nemohou stíhat předkládání vadných dokumentů způsobilých přivodit nezákonné zadržování prostředků z veřejných zdrojů skrze ustanovení o úvěrovém podvodu, neboť se při vzpomínaném jednání vůbec nenaplnují znaky obsažené v dikci § 250b trestního zákona. Pod „nezákonným zadržováním“ rozumím situaci, kdy pachatel získá, ať již nelegálně či omylem příslušného úřadu, prostředky ze společenských zdrojů. Subjekt trestného činu se snaží vyvolat pomocí nepravých či nesprávných dokladů zdání, že mu plnění ve skutečnosti náleží. Jednání pachatele má podle mého mínění výrazný zastírací charakter, který není pro podvodnou delikvenci typický.

„Nepředložení informací v rozporu s nějakým konkrétním závazkem“ dovoluje usuzovat na trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku. V ustanovení § 127/ 1 trestního zákona se zavádí postih úmyslného jednání spočívajícího v porušování pravidel hospodářského styku stanovených obecně závazným právním předpisem. „Hospodářský styk“ zahrnuje i relace, jež existují mezi hospodářským subjektem a státem, potažmo nadnárodní entitou.⁶ Obsahem právního vztahu jsou práva a povinnosti jeho subjektů. V právních vztazích hospodářské povahy může existovat informační povinnost ekonomického subjektu.

Z druhů nebezpečných činů ve výdajové oblasti se k subvenčnímu podvodu ve smyslu vnitrostátní úpravy nejvíce blíží chybné použití finančních prostředků pro jiné účely, než pro které byly původně přiděleny. Podobu s § 250b/ 2 trestního zákona nelze přehlédnout.

Co se týče deliktů v příjmové oblasti, je nutno vyloučit jakoukoli spojitost se subvenčním podvodem. Dle § 250b trestního zákona se stíhají jednání opačné povahy. Pachatel klame poskytovatele plnění či nedodrží podmínky stanovené při poskytnutí plnění.

Použití nebo předložení nepravých, nesprávných nebo neúplných výkazů či dokladů, které mají za následek nezákonné zmenšení zdrojů ES se kvalifikuje jako trestný čin zkrácení daně,

⁶ Šámal, P.a kol. Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice. Praha: C.H.Beck, 2001, s.330.

poplatku a podobné povinné platby (§ 148 trestního zákona). Příjmy Společenství se vymezují v komunitárních právních normách. Jedná se např. o cla vybíraná při vstupu zboží na území EU či přesně stanovené procentní odvody z daně z přidané hodnoty z členských států.

„Zkrácení“ ve smyslu § 148 trestního zákona lze osvětlit v podobě jednání pachatele, na podkladě něhož úřady nevyměří vůbec nebo vyměří v menší míře příslušné dávky. Pachatel se trestného činu dopustí pomocí vadných výkazů nebo dokladů, čímž je podle mého názoru zdůvodněna uvedená kvalifikace skutku.

Omezující podmínku pro aplikaci § 148 trestního zákona představuje požadavek, aby ke zkrácení daně došlo ve větším rozsahu, pod kterýmžto kvantifikátorem se podle současné soudní praxe považuje částka převyšující 80 000 Kč.⁷ V souvislosti se zkrácením příjmů Společenství ale nevzniká problém, pokud si uvědomíme, že způsobení škody pod 4 000 Euro nemusí být podle Úmluvy postihováno instrumenty trestního práva.⁸

Na základě § 148 trestního zákona se nemohou stíhat nedbalostní jednání s následkem nezákonného zmenšení zdrojů Společenství, neboť se vyžaduje pachatelův úmysl zahrnující zkrácení platby.

Nepředložení informací v rozporu s nějakým konkrétním závazkem s následkem zmenšení zdrojů Společenství se dá kvalifikovat jako porušování závazných pravidel hospodářského styku (viz výše). Dále pak z právních předpisů v oblasti účetnictví vyplývá povinnost řádně vést konkrétní údaje o stavu hospodaření a majetku, jež se předkládají příslušným úřadům.

Domnívám se, že lze pomýšlet i na trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125/ 1 trestního zákona. V tomto ustanovení se zakotvuje trestnost jednání spočívajícího v ohrožení řádného vyměření daně nevedením účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, ač je to ex lege povinnost, nebo uvedením nepravdivých či hrubě zkreslujících údajů v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech.

⁷ Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 2.vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 60.

⁸ Při současném kurzu se 4 000 Euro rovná cca 110 000 Kč, takže aplikační praxí požadovaný mantinel 80 000 Kč je splněn.

V čl. 1 Úmluvy se poměrně detailně rozvádí následek podvodného jednání – umožnění nesprávného použití financí nebo zadržování finančních prostředků z některého takového rozpočtu či zmenšení zdrojů některého takového rozpočtu. Povšimněme si, že se *expressis verbis* nic nepraví o protiprávním obohacení pachatele. Zadržení prostředků nebo jejich nesprávné použití se mohou projevit i v majetku osoby odlišné od pachatele. Zmenšení zdrojů vyvolává představu ryze poškozovacího deliktu, který se nijak nepromítá v majetkové sféře subjektu činu. V našem trestním kodexu se setkáváme spíše s podrobným vymezením jednání pachatele než s takto zevrubným nastíněním následku.

Okolnosti vedoucí k přísnějšímu trestu za podvodná jednání ke škodě finančních zájmů ES se ponechávají členským státům. Napadá mne především výše způsobené škody, spáchání činu členstvím v organizované skupině, zneužití postavení úředníka státní správy zabývajícího se agendou evropských záležitostí. Také druhy a výše trestů jsou věcí členských zemí (sankce se povětšinou neodlišují od trestů za úvěrový, resp. subvenční, dotační podvod).

Podvod ke škodě finančních zájmů ES a právní řád ČR

K datu vyhotovení tohoto příspěvku nebylo na webových stránkách Parlamentu ČR možno nalézt sebemenší náznak toho, že by probíhal nebo v brzké době probíhat měl proces ratifikace Úmluvy a jejích dodatkových protokolů.⁹

Předkladatelé návrhu trestního zákoníku počítali se skutkovou podstatou trestného činu poškozování finančních zájmů Evropských společenství.¹⁰ Proč „poškozování“, a nikoli „podvod ke škodě“, jak je v Úmluvě ?

I./ Kvůli blízkosti v Úmluvě vypočtených druhů jednání k hospodářským deliktům se předkladatelé rozhodli vložit ustanovení o poškozování finančních zájmů ES do hlavy o

⁹ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Dokumenty Evropských společenství a Evropské unie [citováno 1.10.2007]. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/eulist.sqw>.

¹⁰ Šámal, P. Hospodářské trestné činy ve vládním návrhu trestního zákoníku. In Sborník z mezinárodní konference „Nové jevy v hospodářské kriminalitě“. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s.233.

trestných činech hospodářských, a ne majetkových, kam patří podvod. „Poškozováním” mělo být naznačeno rozlišení oproti podvodné delikvenci.

II./ Také v návrhu trestního zákoníku byly podvod a jeho zvláštní druhy koncipovány jako úmyslné trestné činy. Spáchání obecného, pojistného či úvěrového podvodu z nedbalosti se vylučuje, což snad ještě více oddaluje „podvod ke škodě finančních zájmů ES” od majetkové delikvence v 5. hlavě návrhu trestního zákoníku.

Liknavost zákonodárce při implementaci závazků z Úmluvy naštěstí nemá nijak zásadní praktické dopady. ČR se řadí ke členským státům Evropské unie teprve cca 3,5 roku a při podávání žádostí o účelová finanční plnění ze základního rozpočtu Společenství či ze strukturálních fondů je nutno překonat mnoho překážek. Delikvence ke škodě finančních zájmů ES není prozatím rozsáhlá, avšak do budoucna se musí počítat s jejím růstem.¹¹

Z legislativně technického hlediska se zákonodárce může při implementaci ustanovení o podvodu ke škodě finančních zájmů ES ubírat dvojí, resp. trojí, cestou.

V prvním případě se vloží do díkce trestního kodexu nové samostatné ustanovení. Příkladem budiž čl. 314 maďarského trestního zákoníku.¹² Díkce skutkové podstaty z Úmluvy se přenesou do kodexu, přičemž se již jen stanoví druhy a výše trestních sankcí. Napříč spektrem členských států Evropské unie, které zvolily tento přístup, lze vyzorovat tendenci k nivelizaci druhů a výší trestů s tímtež u skutkové podstaty trestného činu úvěrového, resp. přímo dotačního / subvenčního podvodu.

V případě schválení návrhu trestního zákoníku by se ČR zařadila do této skupiny států, přičemž by sankční instrumenty korespondovaly témuž u skutkové podstaty dotačního podvodu.

¹¹ Do podvědomí veřejnosti vstoupilo především podvodné čerpání dotací na fiktivní opravy budišovského a třebíčského zámku (rok 2006).

¹² The World Law Guide. Legislation Hungary. Criminal Code [citováno 1.10.2007]. Dostupné na: http://www.legislationonline.org/upload/legislations/15/ef/84d98ff3244_2b74e606dcb1da83aa.pdf. Byla převzata kompletní díkce čl. 1 Úmluvy. Shodně s naším návrhem trestního zákoníku čl. 314 normuje nikoli „podvod ke škodě”, nýbrž „porušování finančních zájmů Evropských společenství”. Za tento zločin se ukládá trest odnětí svobody do pěti let. Princip asimilace tak maďarský zákonodárce respektoval.

Druhou metodu lze s jistým zjednodušením označit za „smíšení s vnitrostátní úpravou“. Lze vzpomenout příklad úpravy v kapitole 29 o trestných činech proti veřejným financím ve finském trestním zákoníku.¹³ Zákodárce nejprve vymezuje pomocí normativních znaků skutkovou podstatu subvenčního podvodu a tzv. ztíženého subvenčního podvodu s vyšší způsobenou škodou. Následně se v samostatném ustanovení podává legální definice pojmu „subvence“ pro účely trestního práva. Považuje se za ni finanční podpora udělovaná pro účely jiné než osobní spotřeby státem, územním samosprávným celkem či pocházející ze základního rozpočtu ES či jiného rozpočtu spravovaného ES.

S modelem „rozpuštění ve vnitrostátní úpravě“ se spojuje problém, na nějž upozornila Evropská komise ve své Zprávě o stavu implementace Úmluvy v členských státech z roku 2004.¹⁴ Soubor normativních znaků obsažených ve vnitrostátních skutkových podstatách subvenčního podvodu se totiž nikdy zcela nekryje se souborem normativních znaků ve skutkové podstatě podvodu ke škodě finančních zájmů ES v Úmluvě. V konečném důsledku se tak zajišťuje fragmentární, nikoli kompletní, ochrana finančních zájmů ES, což je třeba rozhodně odmítnout.

Je důležité, že právní předpisy Evropské unie nemohou vymezovat konkrétní způsoby ochrany finančních zájmů ES ve vnitrostátních trestních kodifikacích. Formy a prostředky ochrany leží jen na vůli zákonodárců členských zemí, a tak se dá uvažovat i o jiné alternativě, byť možná na první pohled nepřiliš praktické.

Výše zmíněné argumenty pro zařazení podvodné delikvence ke škodě finančních zájmů ES do hospodářských trestných činů v návrhu trestního zákoníku se jeví opodstatněnými. Ohledně trestního postihu jednotlivých druhů jednání vypočtených ve skutkové podstatě podvodu na finančních zájmech Společenství se dá navrhnout řešení zakládající ještě „větší rozpustnost“ ve vnitrostátní úpravě.

¹³ Finlex. The Penal Code of Finland [citováno 1.10.2007]. Dostupné na: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1889/en18890039.pdf>.

¹⁴ Communication from the Commission of 9 August 2004 on Protecting the Communities' financial interests - Fight against fraud - Action Plan for 2004-2005 [citováno 1.10.2007]. Dostupné na: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l33304.htm>.

Došlo by k rozdělení jednání na ta, která mají charakter subvenčního podvodu ve smyslu § 250b trestního zákona, a na ta, jež se přibližují vlastnímu porušování hospodářské kázně. Ve vztahu k první skupině by se zajistila trestní reakce na příslušná úmyslná jednání vložím normativního znaku „také ke škodě finančních zájmů ES“ do ustanovení o úvěrovém podvodu. Co se týče druhé kategorie, stejný normativní znak by se vložil do §§ 125, 127, 148 trestního zákona, přičemž by se však mohla postihovat jen úmyslná jednání. Ochrana před nedbalostními jednáními vypočtenými ve skutkové podstatě v Úmluvě by se řešila speciálně. Překonal by se tak nedostatek, na který poukazovala Evropská komise ve své Zprávě.

Podvod na rozpočtu Společenství v Corpus Juris

V čl. 1 Corpus Juris nacházíme skutkovou podstatu *podvodu na rozpočtu Společenství*.¹⁵ Třebaže Corpus Juris zůstal jen v rovině neuskutečněného projektu, je vhodné o ní ve stručnosti pojednat.

„(1) Podvod na rozpočtu Evropských společenství je jednání v oblasti příjmů i výdajů spočívající ve spáchání některého z následujících činů úmyslně, z lehkomyšlnosti nebo z hrubé nedbalosti: a/ předložení údajů příslušným úřadům týkajících se poskytnutí grantu či podpory nebo úhrady daňového dluhu, jež nejsou v podstatných směrech úplné, přesné či se zakládají na nepravých dokumentech, a to tak, že může dojít k riziku poškození rozpočtu Společenství, b/ ve stejné souvislosti opomenutí poskytnout příslušným úřadům informace, je-li dána povinnost poskytnout takové údaje, c/ zpronevěra fondů Společenství (granty či podpory) získaných řádnou cestou. (2) Každý, kdo opraví nebo doplní nepravdivé tvrzení či vezme zpět žádost o poskytnutí peněžních prostředků založenou na nepravých dokumentech nebo kdo informuje úřady o skutečnostech, které opomenul sdělit, před odhalením těmito úřady, nebude potrestán.“

Co se týče jednotlivých forem nebezpečných jednání, odkazuje se na výše provedený rozbor čl. 1 Úmluvy. Skutková podstata v čl. 1 Corpus Juris se velmi podobá čl. 1 Úmluvy, avšak přesto existují určité rozdíly.¹⁶ V Corpus Juris se expressis verbis zakotvuje ochrana

¹⁵ Kloučková, S., Fenyk, J. Corpus Juris 2000. Trestněprávní ustanovení za účelem ochrany financí Evropské unie. Brno: Sypták, 2001, s. 15.

¹⁶ White, S. Protection of the Financial Interests of the European Communities: The Fight against Fraud and Corruption. The Hague: Kluwer Law International, 1998, s. 181.

rozpočtu Společenství,¹⁷ naproti tomu v Úmluvě jde o základní rozpočet Společenství a rozpočty spravované Společenstvími nebo jejich jménem. Corpus Juris sice neobsahuje normativní definici, nicméně podle autorova názoru lze pojem „rozpočtu Společenství“ použít na všechny peněžní zdroje uvedené v Úmluvě.

Corpus Juris rozeznává úmysl, lehkomyšlnost a hrubá nedbalost, v čemž leží difference oproti „klasické“ dělbě na úmysl / nedbalost v Úmluvě. Výklad rozdílu mezi lehkomyšlností a hrubou nedbalostí překračuje celkové směřování příspěvku, a tak odkazují na literaturu.¹⁸

Pozornost zasluhuje čl. 1/ 2 Corpus Juris. Stanoví se v něm okolnosti, za kterých dojde k zániku trestnosti.¹⁹ Podobné ustanovení v Úmluvě absentuje, a proto je třeba se u něj pozastavit. Pachatel nebude postižen za své jednání poškozující finanční zdroje Společenství, jestliže se bude chovat způsobem vymezeným v dikci právní normy. Konkrétní druhy chování navazují na objektivní stránku trestných činů dle odst. 1.

Opravení či doplnění nepravdivého tvrzení se týká předložení tvrzení, jež nejsou v podstatných směrech úplná či se zakládají na nepravých dokumentech. Zpětvzetí žádosti založené na nepravých dokumentech se rovněž vztahuje na variantu ad a) čl. 1/ 1 Corpus Juris. Informování úřadů o opomenutých faktech způsobuje zánik trestnosti jednání ad b) čl. 1/ 1. Stran zpronevěry grantů či podpor získaných legálně ze společensstevních zdrojů žádá okolnost vyvolávající zánik trestnosti neexistuje. Jde nikoli o ohrožovací, nýbrž již o poruchový delikt. I přes odlišný charakter skutku ad c) čl. 1/ 1 se domnívám, že měl být zakotven speciální důvod zániku trestnosti. Pachatelovo dobrovolné oznámení o zneužití prostředků společně s navrácením příslušného plnění může představovat vhodné řešení.

Institut zániku trestnosti je shodně s odpovídajícími protějšky v národních právních řádech členských zemí vázán na přesně definované časové údobí. Doba, kdy se měl pachatel určitým

¹⁷ V anglickém originále „the Community budget of the European Communities”.

¹⁸ Otto, H. Anmerkungen zu den Tatbeständen des Besonderen Teils des Corpus Juris. In: Huber, B. Das Corpus juris als Grundlage eines europäischen Strafrechts: europäisches Kolloquium, Trier, 4.-6.März. Freiburg: Max-Planck-Institut für Ausländisches und Internationales Strafrecht, 2000, s. 148; Neumann, U. Das Corpus Juris im Streit um ein europäisches Strafrecht. In: Huber, B. Das Corpus juris als Grundlage eines europäischen Strafrechts: europäisches Kolloquium, Trier, 4.-6. März. Freiburg: Max-Planck-Institut für Ausländisches und Internationales Strafrecht, 2000, s. 72.

¹⁹ Pikna, B. Ochrana finančních zájmů Společenství. Trestní právo, 2004, č. 11, s.14.

způsobem chovat, nekončí v okamžiku zahájení trestního stíhání. V Corpus Juris se hovoří o „odhalení pachatelova jednání příslušnými úřady”. Představuji si pod tím prověrky a kontroly příjemců plnění ze zdrojů Společenství kompetentními národními úřady, jakož i institucemi Evropských společenství, např. OLAF.

Interpretací čl. 1/ 2 Corpus Juris lze dospět k požadavku, aby se určeným způsobem choval sám subjekt trestného činu. Aktivita jiné osoby nevedou k zániku trestnosti.²⁰

Lze doporučit, aby bylo ustanovení o zániku trestnosti vloženo buď přímo do Úmluvy, nebo aby k ní bylo připojeno formou dodatkového protokolu.

Literatura:

- [1] *Communication from the Commission of 9 August 2004 on Protecting the Communities' financial interests - Fight against fraud - Action Plan for 2004-2005* [citováno 1.10.2007]. Dostupné na: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l33304.htm>.
- [2] *Convention on the protection of the Union's financial interests* [citováno 1.10.2007]. Dostupné na: <http://www.europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l33019.htm>.
- [3] Fiala, P., Pitrová, M. *Evropská unie*. Brno: CDK, 2003.
- [4] Finlex. *The Penal Code of Finland* [citováno 1.10.2007]. Dostupné na: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1889/en18890039.pdf>.
- [5] Jelínek, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 2.vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2003.
- [6] Kloučková, S., Fenyk, J. *Corpus Juris 2000. Trestněprávní ustanovení za účelem ochrany financí Evropské unie*. Brno: Sypták, 2001.
- [7] Neumann, U. *Das Corpus Juris im Streit um ein europäisches Strafrecht*. In: Huber, B. Das Corpus juris als Grundlage eines europäischen Strafrechts: europäisches Kolloquium, Trier, 4.-6. März. Freiburg: Max-Planck-Institut für Ausländisches und Internationales Strafrecht, 2000.
- [8] Otto, H. *Anmerkungen zu den Tatbeständen des Besonderen Teils des Corpus Juris*. In: Huber, B. Das Corpus juris als Grundlage eines europäischen Strafrechts: europäisches

²⁰ Vrtek, M. Postavení ČR při ochraně finančních zájmů Evropských společenství. In Sborník z mezinárodní konference „Nové jevy v hospodářské kriminalitě”. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s. 293

- Kolloquium, Trier, 4.-6.März. Freiburg: Max-Planck-Institut für Ausländisches und Internationales Strafrecht, 2000.
- [9] Pikna, B. *Ochrana finančních zájmů Společenství*. Trestní právo, 2004, č. 11.
- [10] Púry, F. *Vliv evropského práva na trestní postih některých negativních jevů v podnikání*. Trestněprávní revue, 2005, č.9.
- [11] Šámal, P.a kol. *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. Praha: C.H.Beck, 2001.
- [12] Šámal, P. *Hospodářské trestné činy ve vládním návrhu trestního zákoníku*. In Sborník z mezinárodní konference „Nové jevy v hospodářské kriminalitě“. Brno: Masarykova univerzita, 2005.
- [13] The World Law Guide. *Legislation Hungary. Criminal Code* [citováno 1.10.2007].
Dostupné na: <http://www.legislationonline.org/upload/legislations/15/ef/84d98ff32442b74e606dcb1da83aa.pdf>.
- [14] Vrtek, M. *Postavení ČR při ochraně finančních zájmů Evropských společenství*. In Sborník z mezinárodní konference „Nové jevy v hospodářské kriminalitě“. Brno: Masarykova univerzita, 2005.
- [15] White, S. *Protection of the Financial Interests of the European Communities: The Fight against Fraud and Corruption*. The Hague: Kluwer Law International, 1998.

Kontaktní údaje na autora – email:

52367@mail.muni.cz

